

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
"ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН"
бул. „Шипченски проход“ № 52, бл. 17
София 1113, тел./fax: 872-23-02
e-mail: ibe@ibl.bas.bg

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Георги Митринов

по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” в Секцията за история на българския език на Института за български език “Проф. Л. Андрейчин”, към Българската академия на науките

КАНДИДАТ: главен асистент доктор Ваня Ангелова Мичева

В бр. 9 на “Държавен вестник” от 02.02. 2016 г. е обявен конкурс за доцент, за нуждите на Секцията за история на българския език в Института за български език “Проф. Л. Андрейчин”, единствен кандидат, по който е гл. ас. д-р Ваня Ангелова Мичева. Д-р Ваня Мичева завършва специалността българска филология в СУ “Св. Климент Охридски”, магистърска степен (1977 г.). Притежава образователната и научната степен „доктор” (2011 г.) със защитена докторска дисертация на тема „Паратактични отношения в историята на българския книжовен език”. Постъпва на работа в Секцията за история на българския език през 1981 г. като проучвател и последователно заема длъжностите научен сътрудник III-та, II-ра, I-ва степен. От 2011 г. е главен асистент. През годините активно се включва в работата на Секцията за история на българския език като научен секретар, особено в основни колективни проекти като Старобългарски речник, Речник на книжовния български език на народна основа от XVII век и др.

Данните за образователния ценз и професионалния опит на д-р Мичева се допълват с нужната научна продукция, представена за целите на обявената процедура:

1. Монографични трудове:

Паратактични отношения в историята на българския книжовен език. Издат. „Диомира”, София 2013.

Картината на света в езика на новобългарските дамаскини. Издат. „Диомира”, София, 2015.

2. Участие в създаването на исторически речници:

Старобългарски речник. Издат. „Валентин Траянов”. София, Т. 1, 1999, Т. 2, 2009 (съавтор, научен секретар).

Речник на книжовния български език на народна основа от XVII век. Издат. „Валентин Траянов”. София, 2012. (съавтор, научен секретар и редактор).

Речник на произведенията на Патриарх Евтимий (регистриран в НАЦИД през 2010 г.).

Речник на Бдинския сборник (приет за печат през 1994 г.).

3. Над 40 научни статии и студии, публикувани в наши и чужди периодични издания и

сборници; участие с доклади в **15 научни конференции** (национални и с международно участие).

4. **Изготвяне на учебни помагала:** един учебен речник, 3 помагала за обучението по литература в 8, 9 и 10 клас и две хрестоматии. (Речник на трудните думи и изрази в литературата от 4 до 9 клас. София, 2000 г., включва 5000 речникови статии за думи и изрази, извлечени от учебниците по литература от 4 до 9 клас).

5. **Участие в 16 проекта,** от които 1 финансиран от Фонд за развитие на изкуствата към програма ФАР; 2 финансирани от Европейския социален фонд; 5 международни проекта, финансирани по ЕБР; 3 финансирани от български източници – ФНИ към МОН, МК; 6 научни проекта на БАН.

6. Към това трябва да се добавят и **наградите**, получени за работата на В. Мичева в различни проекти:

1999 г. Колективна награда за най-добро издание на годината на Издателство „Хр. Г. Данов“ за **Старобългарски речник**, Т. I.

2014 г. Колективна награда за най-голямо езиковедско постижение в категория колективен труд на Фонд „Академик Владимир Георгиев“ за **Речник на книжовния български език на народна основа от XVII в.**

2016 г. Награда за най-добро научно постижение на Института за български език за 2015 г., за монографичното изследване **Картината на света в езика на новобългарските дамаскини**.

Изследването на В. Мичева **Паратактични отношения в историята на българския книжовен език** запълва една празнина в диахронните проучвания, посветени на синтаксиса на българския език. То включва материал от писмени паметници от трите периода в развитието на българския книжовен език: старобългарски, среднобългарски новобългарски (Пространните жития на св. Кирил и св. Методий, Бдинския сборник от 1360 г. и Тихонравовия дамаскин от XVII в.). В основата му е залегнал развоят на „основните изразители на паратактичните отношения – съюзите“. Важно е да се отбележи, че всеки отделен съюз е разгледан с целия си семантичен обем, засвидетелстван в писмените паметници от трите периода, като е включен изчерпателен илюстративен материал. Представена е цялостна картина на употребата му. Налице е добро познаване, както на особеностите на книжовния български език от трите периода, така и на българското говорно богатство. Това дава възможност аргументирано да се обясни активната употреба, появата или изчезването на отделни съюзи, както и всяка промяна в техния семантичен обем, през различните периоди от развитието на езика ни. Изследването е особено ценно за изследвачите на дамаскинската книжнина, с оглед на това, че то е първо по рода си, включващо изчерпателен синтактичен материал от новобългарски дамаскини. Приложените в края таблици представят в синтезиран вид спецификата в употребата на отделните съюзи (видът на паратактичните отношения, които изразяват) през трите периода в развитието на езика ни.

Монографичният труд на В. Мичева **Картината на света в езика на новобългарските дамаскини** е отличен с награда за най-добро научно постижение на Института за български език за 2015 г. Като важно негово достойнство трябва да се изтъкне новаторското използване на лингвокултурологичен подход при изследване езика на новобългарските дамаскини. При разглеждане на отделните бинарни опозиции добро / зло, горе / долу, светлина / тъмнина, свое / чуждо са включени данни от новобългарски дамаскини от I и II новобългарски тип (по класификацията на Е. Дьомина) и от типове *тогива* и *тогази* (по класификацията на Б. Велчева). Направена е съпоставка с данни от старобългарски и среднобългарски писмени паметници, с което се постига цялостно представяне в диахронен план на най-значимите концепти, изграждащи картината на света в литературата ни от трите периода (старобългарски,

среднобългарски, новобългарски). Проследено е развитието им в писмените паметници. Същевременно към основните двойки в бинарните опозиции са включени и допълнителни (напр. към добро / зло са добавени правда / грях, пост / телесни грехове), с което се постига пълнота на представянето. А сравненията с данни от българските говори и от съвременния разговорен български език допълват картината на светогледа на българина, представена в бинарните опозиции. По интересен начин е построено заключението. В него обобщено е разгледана употребата на концептите в религиозната картина и в битовата картина на света. Показана е ролята на езиковите средства при съграждането на картината на света на морфологично, словообразователно и лексикално ниво.

Несъмнено трябва да се изтъкне и лексикографската дейност на В. Мичева в Секцията за история на българския език. Тя е съавтор и научен секретар на изданието двутомен **Старобългарски речник** и съавтор, научен секретар и редактор на **Речника на книжовния български език на народна основа от XVII в.** Взема активно участие в работата по завършените, но непубликувани все още **Речник на произведенията на патриарх Евтимий** и **Речник на Бдинския сборник**. Като цяло речниковите статии за съюзите в тия речници са нейно дело. На практика тя е един от учените в Секцията с най-голям опит в изработването на речниците и благодарение и на нейната компетентна работа, те са с високо качество, свидетелство за което е удостояването им с награди.

Прави впечатление новаторството в проучванията на д-р В. Мичева, свързано с прилагане на лингвокултурологичен подход при анализа на отделни синтактични явления. Така се разкриват закономерностите в съотнасянето на установени определени паратактични отношения към дадена текстова тематика в диахронен план. Показателни в това отношение са публикациите и **Лингвокултурни аспекти в проучването на историческия синтаксис, Резултативните съюзи в историята на българския книжовен език** и др.

Важно е да се отбележи активното участие на В. Мичева в живота на научната общност, свидетелство за което са множеството персоналии, посветени на годишнини на изтъкнати наши и чужди изследователи на историята на българския език. Към тях трябва да се добавят и компетентно написаните рецензии на трудове на наши и чужди изследователи.

Предвид безспорните приноси на гл. ас. д-р Мичева, които свидетелстват за наличието на научна зрялост и потенциал за бъдещи проучвания, **подкрепям кандидатурата и за заемането на академичната длъжност “доцент” в Секцията за история на българския език към Института за български език “Проф. Л. Андрейчин” при БАН.** Призовавам колегите от Научния съвет на Института също да гласуват положително за успешното приключване на настоящата процедура.

10. 05. 2016

София

Подпис:

/доц. д-р Георги Митринов/